

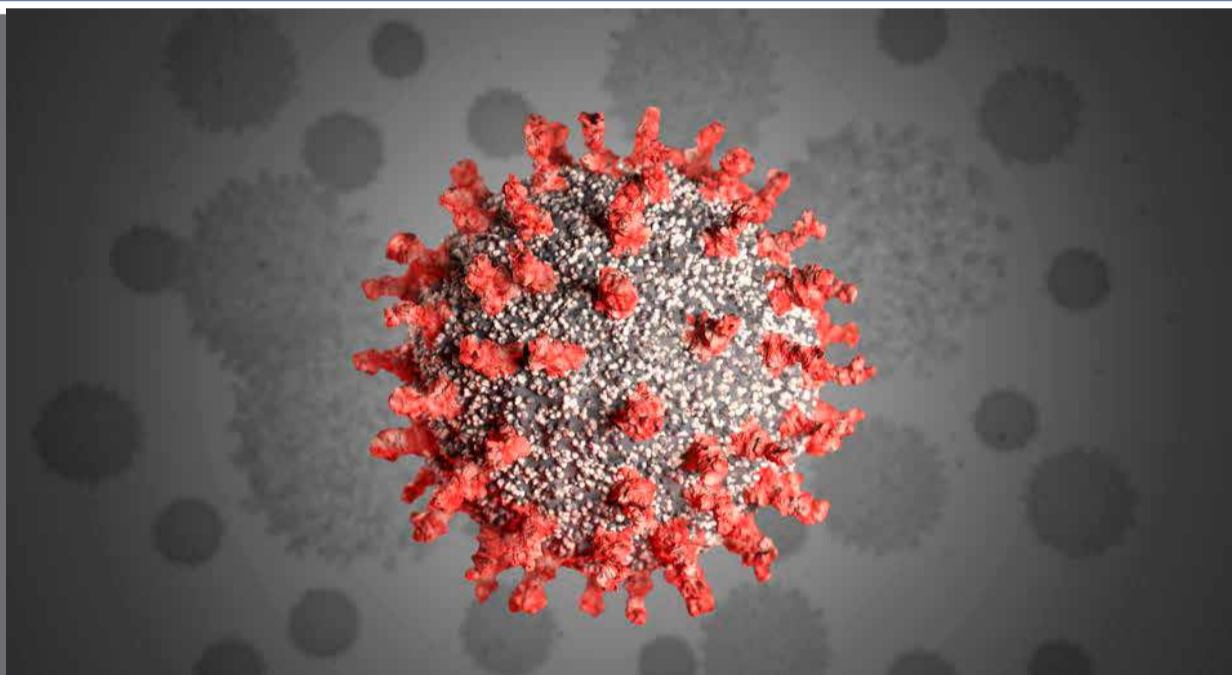
Bilten Pravne klinike Pravnog fakulteta u Osijeku

OSIJEK PRO BONO

<http://klinika.pravos.unios.hr/>

KLINIKA NEWS

Osijek, prosinac 2020., broj 3

Drage kolegice i kolege, dragi kliničari i prijatelji Pravne klinike Pravnog fakulteta u Osijeku,

pred Vama je novi broj naših kliničkih novina – biltena „Klinika News“. Riječ je o trećem po redu izdanju našega biltena koji ove godine izlazi u vremenu i okolnostima koje nitko od nas nije mogao predvidjeti. Pandemija koronavirusa koja je poharala svijet značajno utječe na naše živote te djelatnost našeg Sveučilišta i Fakulteta. Tehnologija kojom svijet danas barata pokazala se spasonosnom kada je riječ o realizaciji akademske godine i svih drugih sveučilišnih i obrazovnih operacija. Teško je uopće zamisliti kako bi stvari funkcionirale da nismo bili u prilici upotrijebiti sve do sada razvijene komunikacijske tehnologije koje su danas doslovno dostupne na dlanu - našim pametnim telefonima. Ako prije izbijanja pandemije te činjenice nismo bili dovoljno svjesni sada svi doživljavamo kako živimo u 21. stoljeću u kojem tehnološki napredak kroji svijet i utječe na sve moguće razvojne aspekte društva. Ipak, posebno je pitanje na koji način treba tretirati uporabu tehnologije u obrazovnim procesima. O tome voditelj Klinike raspravlja u članku pod naslovom „Preobrazba Sveučilišta u Osijeku i visokog (pravnog) obrazovanja nakon pandemije koronavirusa s posebnim osvrtom na uporabu novih tehnologija i značaj kliničkog pravnog obrazovanja“. U skladu s dobrom starom praksom ima-

mo i javljanje iz svijeta. Profesorica Sveučilišta u Iowi iz Sjedinjenih Američkih Država Adrien Wing nam ukratko dočarava kako se njeno sveučilište i fakultet snalaze u pandemiji. Vidjet ćemo da ne postoji bitna razlika u načinu prevladavanja krize u Americi, ovdje u Osijeku te općenito u Hrvatskoj i Europi. Imamo cijeli niz radova naših kliničkih mentora; Ante Kudić polemizira o univerzalnom osnovnom prihodu, Tanja Danek se zasebno bavi pitanjima zaštite prava iz radnog odnosa i uglavljanjem ugovorne kazne u ugovore o radu te naplatom radiotelevizijske pristojbe, Ana-Marija Marić dotiče pitanje (ne)zaposlenosti u doba pandemije, Viktora Buovca zanima zašto ne postoji potpuni reciprocitet u viznom režimu između SAD-a i Europske unije, Iva Pobi razmatra prava istospolnih partnera na udomiteljstvo, Stjepan Semialjac daje uvid u prava potrošača kada su u pitanju elektroničke komunikacije, Petra Ljiljanić objašnjava učinke moratorija ovrha na novčanim sredstvima uslijed pandemije, Tanja Margarić dotiče pitanje statusa roditelja njegovatelja i njihova prava na odmor, Marija Mirić poziva studente na fokus i ostanak u kontaktu s fakultetom, nastavom i obvezama bez obzir na aplicirani nastavni model, Arijana Raspudić lamentira o pojavnim oblicima karikature i njezinoj cenzuri, dok predsjednica Vijeća studentskim mentora Ana-Marija Bajan opisuje naš radni izlet u Pleternicu

te donosi intervju sa studentima našeg Fakulteta koji su sudjelovali na natjecanju Moot Court Croatia. Imamo i drugih zanimljivih tema – razmišljanja studenata sa svih strana Hrvatske o online nastavi te intervju s našim kliničkim kolegama i prijateljima s druga dva fakulteta koji imaju integrirane registrirane kliničke programe – pravnim fakultetima iz Zagreba i Splita. Tema uvijek ima napretek, ali vremena i prostora za njihovo elaboriranje je uvijek premalo. Pozivamo sve zainteresirane da redovito pratite naš klinički rad i objave, kao i građane da se s nam se obrate sa svojim upitima. Uvijek smo nastojali u postupanju s predmetima biti promptni i profesionalni što je na tragu onoga na čemu smo nastali – projekta podržanog od strane Vlade SAD-a, a to je uspostava malog i učinkovitog kliničkog sustava u kojemu se poslovanje treba odvijati u skladu s principima rada iz odvjetničkih kancelarija. Uvjereni smo kako dolazi vrijeme u kojemu će kliničko pravno obrazovanje dobiti zasluženo mjesto u nastavnom planu i programu pravnih studija. Kao što uvijek naglašavamo - naša je želja s trećim brojem biltena dodatno popularizirati kliničku ideju i drukčiji pristup pravnom obrazovanju te pomoći u definiranju razvojnih smjernica na našem Fakultetu i Sveučilištu.

Voditelj i studenti mentori Pravne klinike Pravnog fakulteta u Osijeku OSIJEK PRO BONO

Izdavač: Pravna klinika Pravnog fakulteta u Osijeku OSIJEK PRO BONO, Ribarska 1, 31000 OSIJEK – HR; osijekprobono@gmail.com

Zvonimir Jelinić / glavni urednik; Ana-Marija Bajan / izvršna urednica; Redakcija i studenti mentori / Ana-Marija Marić, Tanja Danek, Viktor Buovac, Iva Pobi, Stjepan Semialjac, Arijana Raspudić, Petra Ljiljanić, Tanja Margarić, Marija Mirić, Ante Kudić; Dizajn i tisak / Grafika d.o.o. Osijek

INTERVJU

An interview with Adrien Wing, Associate Dean for International and Comparative Law Programs and the Bessie Dutton Murray Professor at the University of Iowa College of Law. Prof. Wing is also the Director of the University of Iowa Center for Human Rights, as well as Director of the College of Law's France Summer Abroad Program. This interview was conducted by our clinical director who has spent one semester in Iowa in 2009, under the auspices of the scholarship provided by the United States Department of State.

Prof. Wing, Covid-19 has affected the educational processes at the universities around the world. The information from the web says that the University of Iowa has adopted a blended approach to instruction this fall. What has been the response of your College of Law to the pandemic? Are all classes transferred to a virtual environment or some classes still go live?

Over 70% of our College of Law classes are on line this fall. The remaining classes are live, but even these are on line every other week. We have tried to make sure that the first year students have a couple of their classes live, but that was not possible in all cases. The university has a rule that any course with over 50 students must be on line, and that the classrooms must have fewer students than normal. Everyone must wear a mask in all buildings. We will have the same policy next semester. There are some universities where all classes are on line this fall. My college alma mater Princeton is one of those schools.

I remember that when I was in Iowa in 2009, there was one very sophisticated computer system in operation at the College of Law and some lectures were recorded with the option of the later playback. So virtual environments are nothing new at american universities.

Many American universities may not have had this camera capacity that Iowa Law has had since 1986, when the building was constructed. We only used it occasionally.

But do you think that distant teaching has some serious shortcomings over traditional classes?

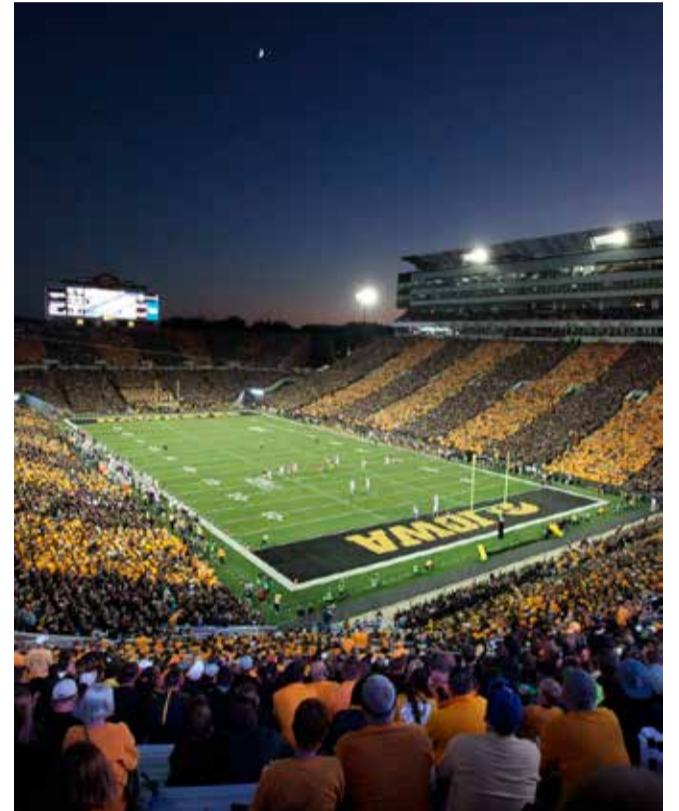
It is clear that distance teaching has many drawbacks. It is very hard to get to know the students or to see their body language, have eye contact, etc. People do not want to show their homes, but if you can not see them at all, it is difficult to know if they are paying attention. Being in person in a face mask has its problems too.

Is there a plan to switch to in person classes immediately after the situation with the virus improves?

No plans at all yet.

You are a well known expert in the field of human rights, constitutional and comparative law. Recently we saw that mass protests against racism that started in the US spread widely across the world and that is certainly not the only evidence that eyes of the world have been always directed to what is going on in the US. What is your opinion about the current state of racial discrimination and how would you explain that bad things happen notwithstanding that the Constitution strongly affirms human rights and freedoms. Is it all about politics nowadays or there are some serious deficiencies in the laws and the legal system itself?

We have a history of racism in our country that dates back to slavery. The wonderful liberties in our 18th century constitution were not meant originally to apply to the majority of the populations –Blacks, Indians, women, or white men without property. Racial discrimination existed in the law up until fairly recently. Now we have de facto racism in the administration of justice, disproportionate police violence against Blacks, inferior health care and education, huge gaps in income and weal-

th. Systems that have been in place for centuries will take centuries to eliminate.

As we understand it, some law clinics in the US still provide legal aid to poverty stricken people but also engage in different advocacy projects. The College of Law IC is well known for its clinical courses. What would you say, how important are these courses for the overall law study programme?

Clinical courses are a very important part of our program. The American Bar Association which is the accrediting organization for all law schools, requires all law students to take 6 credits of experiential learning. This could be the equivalent of one or two regular courses. We have students take 9 clinical credits in one semester. Some students may also do an externship at a legal job, which would also count as part of their experiential units.

Doc. dr. sc. Zvonimir Jelinić

Pandemija koronavirusa će sasvim sigurno ostaviti značajne posljedice na mnoge aspekte društvenog i ekonomskog života u Republici Hrvatskoj i drugdje u svijetu. Ona će djelovati kao katalizator za mnoge procese, uključujući i one u sektoru visokog obrazovanja. Iako je nezahvalno iznositi predikcije o budućim stanjima u modernom svijetu koji se konstantno mijenja, ipak na temelju sada poznatih činjenica možemo donijeti određene zaključke, razmisliti i odrediti što je potrebno učiniti kako bi se približili idealu zapadnog načina obrazovanja, reformirali obrazovne procese i podigli njihovu kvalitetu. Riječ bi bila o najboljoj mogućoj pripremi za izazovna vremena pred nama.

Sistemska analiza pojava i međunarodno iskustvo te općenito povezanost sa svijetom je ono što krasi osobe iz sustava visokog obrazovanja te je logično da projekcije budućih, kao uostalom i analize sadašnjih stanja dolaze iz akademije koja je uvijek bila posvećena naprednom učenju i širenju znanja, dakle najpozvanija analizirati stanja, o svemu progovarati otvoreno i bez zadržke te svoje projekcije i planove pripremati na temelju konkretnih činjenica stavljenih u kontekst međunarodnih saznanja i iskustava. Nastavnici na Sveučilištu dobro znaju i mnogi dijele taj subjektivni dojam i stav da sveučilišta i njihove sastavnice ne smiju biti društveni ukrasi, sustavi s nedorečenom društvenom ulogom. Također, sveučilišta ne smiju biti statična i imuna na brze promjene koje se događaju u razvijenim dijelovima svijeta zato što pasivnost ili nedovoljna angažiranost na praćenju i implementaciji novih trendova proces razvoja lako može odvesti u stranputicu iz koje je poslije teško izaći na stazu razvoja i uspjeha. Osijek i Slavonija nisu udaljeni od zapadne Europe i lako je ustanoviti što bi to bio ogledni obrazac srednje velikog sveučilišta kojemu bi trebalo težiti. Čak i loš i manjkav plan djelovanja koji svoj temelj ima u prethodno jasno identificiranim činjenicama bolji je od nikakvog plana i ad hoc djelovanja te stihijskog suočavanja s izazovima kojih u ovim vremenima sasvim sigurno ne manjka. Identifikacija novih polaznih točki koje će biti potrebno pretočiti u realno provediv model razvoja je nužnost jer je bez kontekstualizacije poznatih parametara nemoguće jasno definirati i postaviti ciljeve i započeti poduzimati mjere koje bi u srednjem roku rezultirale kakvom-takvom konvergencijom sa stanjima na sveučilišnim sustavima zapadnog tipa. Problemi su brojni. Primjerice, činjenica je da ne pružaju sve sastavnice Sveučilišta jednako (tržišno) perspektivne akademske programe kao i da postoje značajne razlike u prostornoj, možda i kadrovskoj kapacitiranosti za realizaciju razvojnih i istraživačkih planova. Dezintegriranost sastavnica na razini Sveučilišta stoji u opreci s bilo kakvim nastojanjem

Preobrazba Sveučilišta u Osijeku i visokog (pravnog) obrazovanja nakon pandemije koronavirusa s posebnim osvrtom na uporabu novih tehnologija i značaj kliničkog pravnog obrazovanja

da se poveća učinkovitost i uspostavi model koji bi napokon doveo do učinkovitog upravljanja resursima koji uopće nisu zanemarivi. Primjerice, ako je nova dvorana sa svom potrebnom informatičkom i drugom opremom u novoj zgradi jedne od sastavnica prazna šest ili osam ili dva sata tijekom dana postoje li prepreke da tu dvoranu koriste drugi fakulteti koji trebaju prostor za realizaciju nastave ili neki drugi posao? Problem je posebno izražen sada kada postoje posebna ograničenja i pravila koja zahtijevaju provedbu pravila o distanci i maksimalnom broju osoba koje mogu boraviti u zatvorenom prostoru. Osim učinkovitog upravljanja resursima integracija sveučilišta ima i niz drugih prednosti. Riječ je o nečemu što je davno prepoznato od strane Europske komisije koja u svojim izvješćima o stanju u Republici Hrvatskoj redovito apostrofira problem fragmentarnosti sveučilišta i pravne autonomije fakulteta kao prepreku bilo kakvom povećanju učinkovitosti i međunarodnoj prepoznatljivosti sveučilišta i hrvatskog visokog obrazovanja. Europska komisija ne daje bilo kakve, već prijedloge koji svoju podlogu imaju u iskustvima drugih, razvijenijih država u kojima sveučilišta nisu samo nakupine fakulteta već sustavi koji imaju svoj jasno izražen identitet, naglašenu ekonomsku ulogu i društvenu odgovornost. Neučinkoviti sustavi se sporo moderniziraju, ti su procesi uvijek povezani s preprekama i formalnostima za čije je savladavanje potrebno dosta vremena, a upravo je modernizacija i internacionalizacija visokog obrazovanja i procesa studiranja na svim razinama ključna poluga koja može osigurati prepoznatljivost Sveučilišta u Osijeku na široj razini, posljedično probitke za Grad Osijek i cijelu regiju.

Činjenice

Prva stvar koju je važno shvatiti je da razrade u ovom tekstu ovo nisu prazne priče. Vrijeme brzo prolazi i ne smije se pasivno promatrati kako se sveučilišta u drugim državama brzo mijenjaju i prilagođavaju novim trendovima i pojavama dok se kod nas misli da se različita stanja uvijek mogu opravdavati s općim stanjem društva i njegovim političkim (ne)prilikama. Postoji niz činjenica koje treba uzeti u obzir prilikom konstruiranja plana za razdoblje koje je pred nama, posebno uvažavajući aspekt transformacije sveučilišnih sustava zbog pandemije koronavirusa.

a) Demografska kretanja u Republici Hrvatskoj su jako loša. Država u ovom trenutku prilično sigurno ne broji više od 4 milijuna stanovnika (nedavno smo u medijima mogli pročitati jednu ocjenu o svega 3,8 milijuna stanovnika koji prebivaju u RH), dok prosječna starost ukupnog stanovništva svrstava Hrvatsku u grupu najstarijih nacija svijeta!!! To je nešto što svima mora biti jasno prilikom izrade bilo kakvih daljnjih analiza, ekspertiza, planova i strategija. Hrvatska nije mnogoljudna država koja promjenama može pristupiti polako s očekivanjem da se promjene u odnosu mladi-stari neće u jednom trenutku početi prelijevati izvanrednom brzinom i na taj način utjecati na opstojnost i funkcioniranje niza obrazovnih institucija. Već sada imamo situaciju u kojoj se neke škole zatvaraju zato što nemaju upisanih učenika, a situacija nije blistava niti u nekim gradskim sredinama u kojima je pad broja učenika u odnosu na razdoblje prije ulaska u Europsku uniju krajnje ozbiljan. Ne treba posebno spominjati problem koji imamo u Slavoniji nakon ulaska u EU koja je kao i mnogi drugi dijelovi Hrvatske pogođena iseljavanjem (statistički podaci su da Osijek bilježi pad broja učenika od 10,5 %, Županja 36,6 %, Pleternica 28 % itd.). Ukratko – svi sveučilišni centri koji žele osigurati svoju opstojnost moraju u svojim računima i planovima za buduće razdoblje voditi računa o demografskom

padu koji će svoje prave „zube“ pokazati tek u vremenu pred nama.

b) Prema podacima koje na svojoj stranici pruža Agencija za znanost i visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj djeluje 119 visokih učilišta sa statusom ustanove: 8 javnih sveučilišta, 2 privatna sveučilišta, 68 fakulteta i umjetničkih akademija te 1 sveučilišni centar na javnim sveučilištima, 4 privatna veleučilišta, 11 javnih veleučilišta, 22 privatne visoke škole i 3 javne visoke škole. Kada je riječ o pravnim fakultetima tada znamo da u RH postoje četiri pravna fakulteta i niz pravnih programa na veleučilištima. Riječ je o izuzetno visokom broju ustanova koji obavljaju posao visokog obrazovanja za jednu stanovništvom tako malu državu kao što je Republika Hrvatska. Poseban je problem činjenica da se većina ustanova financira iz zajedničke, tj. državne blagajne. Budući da smo prošlih godina uživali u godinama „debelih krava“ zato što su prihodi od turizma, konkretno od poreza na dodanu vrijednost i niza trošarinskih nameta bili dostatni da se financijski servisiraju mnoge aktivnosti i institucije, razvila se sklonost otvaranju visokih učilišta i sveučilišta svugdje, čak i tamo gdje bi neke objektivne analize pokazale da nema potrebe za takvim otvaranjem zbog neposredne ili relativne blizine već postojećih etabliranih i dovoljno kapacitiranih sveučilišnih centara. Hoće li država moći u narednom periodu financirati takav rašireni sustav visokog (javnog) obrazovanja ostaje za vidjeti. Razumno je pretpostaviti da će u uvjetima ograničenih i smanjenih proračunskih prihoda financiranje sustava visokog obrazovanja i mnogih znanstvenih institucija biti detaljno analizirano, moguće i redefinirano na bazi nekih sasvim objektivnih poveznica i podataka na koje će u jednom trenutku samo ograničen utjecaj imati politika. Naime upravo se u okrilju politike često produciraju nerazumne odluke koje nemaju podlogu u bilo kakvim analizama niti su u javnom interesu, već se odluke donose samo radi dobivanja potpore na sljedećim izborima. Takve odluke nemaju podlogu ni u kakvim istraživanjima i analizama što samo po sebi pokazuje kako kaotično funkcionira sustav u kojemu se različite strategije i planovi produciraju kao na traci, međutim učinak izglasanih misija, vizija, akcijskih planova i strategija rijetko se proteže izvan sjednice na kojima su takve ideje i planovi usvojeni. U načelu to znači da ne treba očekivati da će država lako razriješiti nastali problem s visokim obrazovanjem, problem koji je u konačnici sama stvorila. Na kraju će ispasti da svatko mora samostalno voditi računa o sebi i svojim interesima na način na koji umije i najbolje zna.

c) Povezanost tržišta rada sa sustavom visokog obrazovanja je dosta važan aspekt o kojemu se vodi računa na pogrešan način s kratkoročnim pogledima na stvari. Naime, čini se da je prevladavajuće stajalište kako uvođenje novih studijskih programa uz različite kombinatorike s nazivima studija i fakulteta panacea za problem privlačenja studenata u Osijek, umjesto da se pažljivo i osmišljeno pristupa reformama postojećih studijskih programa i kontinuirano radi na povećanju kvalitete obrazovnog procesa i njegove uniformiranosti, kako u segmentu nastavnog procesa tako i evaluacije studenata. Preglednik studijskih programa Mozvag otkriva da Sveučilište u Osijeku u svojoj ponudi ima 188 studijskih programa, od toga 125 na razini preddiplomskog, diplomskog i integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija. Brojem studenata puno veća i financijski nemjerljivo potkovanija sveučilišta u zapadnom svijetu ne mogu se pohvaliti s takvim brojem studijskih programa, posebno ne na preddiplomskoj i diplomskoj razini („master studiji“ su nešto drugo, oni kratko traju i danas su visoko internacionalizirani,

često se izvode na engleskom jeziku i sveučilišta se trude imati povećani broj master programa u ponudi, nerijetko na bazi kolaboracije osoba s raznih strana). Štoviše, ono što je u ovom trenutku bjelodano je da broj studenata na Sveučilištu u Osijeku u kontinuiranom padu, pri čemu se može iščitati kako je taj pad nešto snažnijeg intenziteta nego na druga tri velika sveučilišta u Republici Hrvatskoj, ovo barem ako se pogledaju podaci za razdoblje akademskih godina 2013/14-2018/19. dostupni na web stranici Agencije za znanost i visoko obrazovanje (nove podatke s nestrpljenjem očekujemo). Disperzija postojećih resursa na niz studijskih programa može dovesti do toga da kvaliteta nastavnih programa bude prosječna ili loša, a broj upisanih studenata neoptimalan. Kvaliteta nije posljedica kvantitete već treba uzeti da upravo obratno – kvantiteta u vidu broja studenata nakon određenog vremena postaje posljedica širenja dobrih vijesti i u praksi (ne na papiru!) utvrđene kvalitete pojedinih programa (prisjetimo se stare latinske fraze iz Eneide – Fama volat!). U uvjetima demografskog pada i ograničenih resursa pitanje osiguranja kvalitete i pitanje internacionalizacije javljaju se kao ključna pitanja o kojima će ovisiti održivost cijelog sustava (dovoljno je pogledati sramotno nefunkcionalnu englesku web stranicu Sveučilišta kako bi se shvatilo gdje se još uvijek nalazimo i to sada, na pragu 2021. godine, više od sedam godina nakon pristupanja Europskoj uniji). Također, treba uvidjeti da ako postoji prevelika disperzija postojećeg – u naravi opadajućeg broja studenata na cijeli niz programa (ili kolegija unutar jednog programa) možemo u konačnici dobiti situaciju u kojoj je kvalitetu programa teško osigurati i kontrolirati. Zaključak je jasan – upravo će kvaliteta tradicionalnih studijskih programa i njihova primjerenost vremenu u kojem živimo, nipošto brojnost programa u ponudi (izuzev međunarodno orijentiranih master programa po uzoru na prakse iz svijeta), predstavljati najvažniji parametar koji će u budućnosti praviti razliku između najboljih, dobrih i onih loših. Isto tako bez poduzimanja ozbiljnih koraka prema internacionalizaciji sveučilišta u cjelini ne treba očekivati značajan, ako bilo kakav, pomak na rang ljestvicama i potom rast broja studenata u Osijeku. To je bitno shvatiti kao i to da se visoka kvaliteta studijskih programa ne može postići preko noći jer je potrebno poduzeti niz mjera kako bi započeo proces transformacije i internacionalizacije koji samo u sinergiji može osigurati probitke za Sveučilište u Osijeku u nekom srednjem roku. SWOT analize i samoanalize, strateški programi i strategije razvoja, uporaba točno određenih glagola prilikom sastavljanja ishoda učenja, ispunjavanje niza formalnih zahtjeva i birokratskih procedura radi zadovoljavanja akreditacijskih i reakreditacijskih prosudbi je svakako važna i nezaobilazna aktivnost, međutim ostaje kao pitanje u kojoj mjeri ispunjavanje različitih formalnih obrazaca i kriterija za vanjsko i interna vrednovanje u konačnici rezultira stvarnim kvalitativnim pomacima. Republika Hrvatska u odnosu na pravne studije nema, kao što je to primjerice u Njemačkoj, post festum državno administriranu kontrolu sposobnosti i (ishoda) naučenoga (izvrstan članak o tome kako funkcionira pravno obrazovanje u Njemačkoj dostupan je na web stranici Klinike) što otvara mogućnost da se nastavni

proces fleksibiliziraju i prilagode stanju hrvatskog pravnog sustava, ali i temeljnim zasadama onoga što studiranje u svojoj biti doista jest na zapadnim sveučilištima i fakultetima. Riječ je o veoma važnom i u nas potpuno zanemarenom aspektu studiranja koji predstavlja os svih drugih nadogradnji, posebno onih koje se tiču nastavnog procesa.

O čemu je konkretno riječ kada govorimo o kvaliteti obrazovnog procesa?

Postoje mnogi aspekti studiranja koji bi se mogli sagledati kroz prizmu kvalitete. Međutim, ipak treba uzeti da su neki aspekti važniji od drugih. Ako pokušamo sistematizirati naša iskustva i dojmove koje smo ostvarili tijekom boravka na zapadnim sveučilištima tada smo lako mogli uočiti nekoliko stvari koje se mogu okarakterizirati ključnima za studiranje. Naravno da se u pozadini uvijek odvijaju razni birokratski procesi, međutim ono što je vidljivo prema van je lako uočljivo i orijentirano prema funkcionalizaciji i osiguranju kvalitete. Prvo je to da su sveučilišta strukturirana na način da centralnu poziciju sveučilišta i njegovih pojedinih sastavnica drže sveučilišne knjižnice i knjižnice pojedinih sastavnica. Prilikom svake gradnje imalo se na umu da svoje centralno mjesto, svojevrsno težište svemu treba dati u vidu knjižnica. Ne treba izgubiti iz vida da kada govorimo o knjižnicama ne govorimo samo o prostorima u kojima se mogu posuditi ili obaviti uvid u neke knjige – riječ je prije svega o radnim prostorima u kojima je studentima omogućeno da samostalno pristupaju literaturi i bazama podataka (danas je pristup bazama uglavnom otvoren kada se njima pristupa putem sveučilišnog računala ili sa sveučilišne mreže), prostorima s modernim skenerima i kopirnim mašinama (neshvatljivo je kako se još uvijek nije shvatilo da monopol na poslove kopiranja u inozemstvu imaju sveučilišta, a ne privatni businessi razasuti u neposrednoj blizini fakulteta), prostorima koji su iskrojani kako za samostalan rad i učenje tako i za različite kolaboracije u vidu osmišljavanja projekata i drugih zajedničkih aktivnosti (primjerice novi kampus Sveučilišta Northampton u Engleskoj je namjerno osmišljen tako da potiče na kreativne i kolaborativne studentske aktivnosti). U takvim prostorima radni intenzitet je visok jer postoji tiha međusobna interakcija potaknuta ugodnim okruženjem i dugim radnim vremenom koje po naravi stvari uključuje subote, nedjelje, nerijetko i druge neradne dane. Važnost knjižnica i zajedničkih studentskih radnih prostora je važna i zato što je danas za mlade pravnike od odlučne važnosti osim temeljnih pravnih instituta i ustavnih odrednica spoznati vrijednost istraživačkog rada (sudska praksa danas predstavlja izuzetno važan izvor prava), urednog pravnog izražavanja, argumentacije i logike, prije nego gubiti vrijeme na učenju napamet izričaja različitih pojmova i tehnikalija. Danas je mnoge stvari iz hrvatskog prava i prakse teško razumjeti i istinskim pravnim profesionalcima pa je studente uz odgovarajuće mentorstvo i superviziju potrebno opskrbiti sa sposobnošću pravnog izražavanja na bazi samostalno provedenih istraživanja i analiza. Kome će sutra trebati pravnik koji nije u stanju detektirati problem te kroz jasno i pismeno izražavanje pružiti svestranu argumentaciju u prilog neke teze i/ili

modela. Mi smo danas svjedoci kako se u hrvatskoj pravnoj praksi propisi često primjenjuju mehanički, da je argumentacija sudova i javnopravnih tijela nerijetko slaba i pogrešna, da su tumačenja takva da katkada negativno zadiru u samu bit pravnog sustava iz čega ispada da se prava i slobode često jamče samo na formalnoj razini, bez ikakvog praktičnog dosega i sadržaja, a kamoli u skladu s nekim prihvaćenim međunarodnim i europskim pravnim standardima. Poseban je problem uplitanje politike u zakonodavne procese, čak i onda kada struka jasno ukaže i dokaže da se čine nedopustivi propusti i greške. Rješenje za takva stanja sasvim sigurno nije podučavanje koje će u vidokrugu imati samo zakone i podzakonske propise, već izlazak iz takvih okvira i poučavanje prava na jednim novim i drukčijim osnovama koji će studentima u punom smislu otvoriti mogućnost spoznaje prava, ali i procesa koji obilježavaju nastanak prava u njegovim zakonskim, teoretskim i praktičnim osnovama.

Takvo podučavanje podrazumijeva različite tehnike i svima njima je zajedničko uključivanje studenata u raspravu, poticanje na razmišljanje i pisanje i ono što je najvažnije i bez čega se potonje ne može ostvariti – kontinuiran rad na proučavanju materijala u poticajnom okruženju poput knjižnica, koje ponovimo – nisu samo mjesta gdje se prikuplja i sređuje građa te pohranjuju knjige već mjesta za učenje, pisanje i druge aktivnosti. U konačnici, doista se možemo zapitati ima li smisla u 21. stoljeću putem prezentacija studentima prenositi informacije koje se lako mogu pronaći u temeljnoj literaturi ili je obrazovnom procesu poželjno pristupiti na način koji će omogućiti da se pravni instituti i problemi prikazuju u njihovom punom svjetlu pri čemu se mora početi inzistirati na odgovarajućim nastavnim pripremama od strane studenata.

Novi tehnologije nakon pandemije koronavirusa

Uporaba novih tehnologija nema alternativu. Informatizacija i kompjuterizacija svijeta je nezaustavljiv proces. Isto tako treba jasno reći da nije riječ o nečemu što je novo i nepoznato kao i to da današnje mogućnosti internetskih sustava koje su praktički preko noći postale prepoznate od strane stotina milijuna ljudi diljem svijeta postojale i prije pet, deset i više godina. One možda nisu bile sve user-friendly kao što su to danas niti su obilovale opcijama i nadogradnjama koje sada postoje, međutim održavanje web konferencije, snimanje učinioca, dostava materijala putem interneta, konstruiranje on-line ispita i slično su sve odreda opcije koje su postojale prije pandemije koronavirusa. Nakon što se pandemija smiri i konačno nestane postavlja se pitanje na koji način i u kojoj mjeri treba integrirati sustave za virtualno i udaljeno učenje (virtual, distant, remote teaching & learning) u nastavne procese i izvođenje studijskih programa te mogu li takvi sustavi doprinijeti općoj kvaliteti nastavnog procesa na Sveučilištu. O tome je već sada važno dobro promisliti kako bi se izbjegla potencijalna nesnalaženja i problemi kada postane moguće svu nastavu izvoditi na tradicionalan način. Prva stvar koju smo mogli uvidjeti tijekom virtualne

nastave je da su današnje mogućnosti računalnih programa takve da je uz adekvatnu didaktičko metodološku pripremu i prilagodbu moguće održati sasvim pristojan i funkcionalan nastavni set. Štoviše, kada je riječ o manjim grupama studenata može se veoma učinkovito emulirati stanje u dvorani i od studenata zahtijevati uključivanje u raspravu te provoditi diskusiju kada je to potrebno radi pružanja odgovarajućih razjašnjenja. Vremenski odmak do kojega dolazi u komunikacijskom lancu je relativno mali i treba očekivati da će u budućnosti kada latencija postane dovoljno malena doživljaj web-conferencing-a postati u toj mjeri poboljšan i dinamičan da će se bez ikakvih problema radni sastanci i nastava za veliki broj sudionika moći održavati bez osobitih, ako ikakvih komplikacija. Znači li to da je vrijeme za široko uvođenje telematske nastave u pogledu svih kolegija koji nemaju izraženu praktičnu komponentu, dakle koji se na sadržajnoj i tehničkoj razini mogu prilagoditi virtualnom nastavnom procesu? Znači li to da će u budućnosti sastavnice na našem Sveučilištu postati pretežito orijentirane na telematske sustave? Znači li to da ćemo u budućnosti u našim dvoranama imati samo nekolicinu studenata jer će većina nastavu pratiti putem svojih mobitela i kompjutera?

Nema sumnje da nastava na daljinu ima neke prednosti, kako za studente tako i za nastavnike. Administracija nastavnih poslova i njihovo obavljanje je puno jednostavnije kada se jednom obavljena priprema može lako ponovno koristiti i distribuirati prema novim generacijama studenata. Mnogim studentima je mnogo isplativije nastavu pratiti od kuće, udaljeni od sveučilišnog centra jer se na taj način mogu eliminirati troškovi koje mjesto studiranja uobičajeno nosi sa sobom. Doduše, nastaje otklon od onoga što studentski život i socijalizacija donose sa sobom, ali u današnje vrijeme kada troškovi studiranja dolaze u prvi plan pretpostavka je da će svaka cost-benefit analiza rezultirati zaključkom o prevazi troškova nad onim što možemo podvesti pod tradicionalne aspekte studiranja.

U tom smislu u narednom vremenu bit će potrebno čim prije osmisliti precizan model koji će samo eventualno, u iznimnim slučajevima, dopuštati devijaciju od tradicionalnog modela studiranja i održavanja nastave u fakultetskim dvoranama. Odabir nastavnog modela ne smije biti prepušten samim nastavnicima već treba jasno propisati kada i u kojim situacijama se nastava i nastavni radni susreti mogu održavati online. Po naravi stvari individualne konzultacije i radni sastanci s malim brojem studenata mogu se u slučaju potrebe održavati na daljinu, međutim svi drugi nastavni procesi moraju se izvoditi uživo i dinamično, na način koji će studente stimulirati i aktivirati za uključivanje u diskusije i kontinuirano obavljanje radnih zadataka. Kao što smo već rekli, zadaci u vidu isčitavanja i proučavanja akademskih materijala te posebno sudske prakse, redoviti zadaci u vidu pisanje eseja i ogleđa su studentski poslovi na koje se u narednom vremenu treba staviti osobit naglasak i koji, uz odgovarajuću superviziju predmetnih nastavnika mogu potpuno promijeniti način i doživljaj studiranja te u konačnici pozitivno utjecati na njegovu kvalitetu. Ovo nije nešto što treba biti aplikativno samo u odnosu na pravne i druge društvene znanosti, već je sasvim sigurno riječ o modelu koji se može aplicirati na mnogim studijskim programima. Postoji i potreba da se na razini Sveučilišta uspostavi uniforman informacijski i informatički model. Sada imamo situaciju da postoji cijeli niz sustava u uporabi što stvara malu konfuziju, potrebu za svakodnevnim „šaltanjem“ između informatičkih sustava što je nepotrebno, a i ne doprinosi lakšoj obradi svih podataka.

Nije li već davnih dana bilo moguće uspostaviti način izravne elektroničke komunikacije putem sveučilišno-administriranih email adresa na koje bi studenti primali sve službene informacije o odlukama Sveučilišta i pojedinačnih sastavnica? Iako se tako možda ne čini, postoji velika razlika između uporabe službenih i privatnih email adresa jer se za službene adrese mogu vezati određene presumpcije što

nije slučaj s katkada potpuno blesavim akronimima privatno otvorenih i administriranih adresa. Čak i da se progresivno otpočne ulagati u proces uobličavanja jedinstvenog sveučilišnog informacijskog sustava i unifikaciju svih njegovih sastavnih dijelova još je jako puno posla koje treba obaviti.

Možemo zaključiti; pandemija će prestati jer će medicina i tehnologija svoj posao sasvim sigurno dobro odraditi. U pandemiji nije pobijedio virus već su pravi pobjednici osim znanosti koja traga za lijekom mediji i internet, dakle tehnološke kompanije koje stoje iza gotovo svih društvenih procesa, iako mi možda ne mislimo da je tome baš tako. Civilizacija će preživjeti i ovu „kataklizmu“ i stvari će se vratiti u neki oblik novog normalnog koje smo u jednom trenutku prihvatili za „moto“ borbe protiv pandemije. Međutim upravo stoga što to „novo normalno“ ne treba postati „normalno“ jer ono naprosto nije normalno, bit će nužno čim je prije moguće vratiti nastavne procese na fakultete, napokon učiniti iskorake i izgraditi sveučilišnu i pojedinačne knjižnice te studiranje u Osijeku približiti studiranju na način na koji ono funkcionira u razvijenom svijetu. Potrebno je napraviti „tweak“ u načinu podučavanja i pristupa kako bi se naše Sveučilište transformiralo u sustav koji će emulirati ono što se već dugo vremena radi na zapadu. Izuzetno je važno shvatiti i percipirati da je riječ apsolutno jedinoj šansi za kontinuirani razvoj Sveučilišta, riječ je o jedinom mogućem odgovoru na stagnaciju i odlazak u režim prosječnosti. Ali prosječnost u globaliziranom svijetu više ne prolazi, ona nema budućnost! Moguće je da će ovu krizu iskoristiti bogati i moćni da postanu još napredniji nad ostatkom svijeta. Cijena studiranja u zapadnoj Europi je već neko vrijeme u padu i nije nemoguće da će subvencije za studente u budućnosti postati još dostupnije. Ako mi idućih godina na svojim fakultetskim hodnicima ne budemo imali vrevu i puno studenata patiti će ne samo Sveučilište već i grad i cijela regija. Dosadne i nadvladane nastavne modele treba odbaciti te učiniti iskorak i prilagodbu koja će zahtijevati od svih perspektivnih studenata maksimalno uključivanje u proces studiranja neovisno o tome je li riječ o redovnim ili izvanrednim studentima. Na zapadu studenti koji su posvećeni procesu studiranja na način na koji se to od njih traži ne mogu tako lako pasti ispit jer se pravi ispit nikada ne krije u konačnom ispitu, već u adekvatnoj superviziji i kontinuiranoj radnoj aktivnosti. Sveučilište ne smije biti pasivno i stagnantno, ono mora aktivno djelovati na korist svih svojih sastavnica i studenata i kada je u pitanju kvaliteta studiranja i kada je u pitanju sve ono što tu kvalitetu čini, a to je i stvaranje uvjeta za pravi studentski život koji se vrti oko istraživanja i upijanja znanja iz različitih izvora te socijalizacije na svim razinama, uključujući i sportske aktivnosti. Stoga se ne može više opravdavati stanje u kojem nemamo knjižnicu, ali neke sastavnice imaju velebne sveučilišne zgrade s nešto studenata odmah preko puta derutne bolnice s puno pacijenata. Riječ je o paradoksima koje treba hitro otkloniti te postojeće prostore i sve druge potencijalne maksimalno iskoristiti. Temelji za takvo djelovanje se moraju čim prije ostvariti na normativnoj i svim drugim razinama, među inim i zato što su potencijali znatno veći od onoga što sada imamo i taborimo. Zato će na valu obećane pomoći iz EU trebati biti pametan i pogoditi prava vrata, vrata stabilnog i dugoročnog razvitka umjesto vrata koja će nas suočiti s problemima onda kada to već bude kasno.

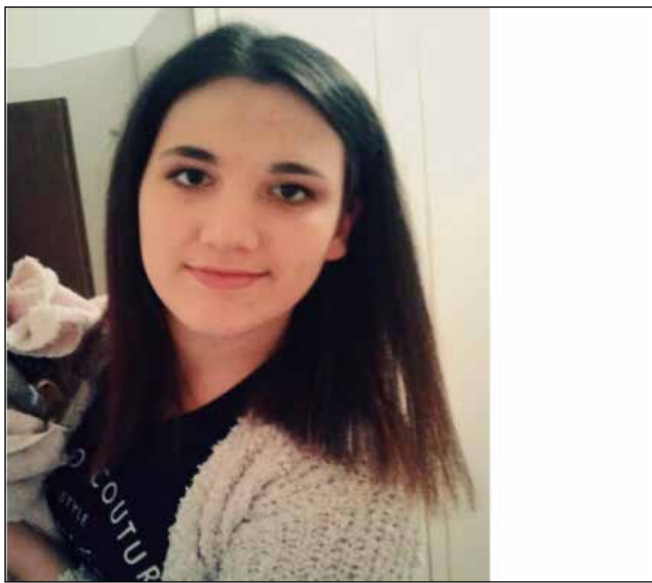
Na kraju dolazimo na temu kliničkog obrazovanja. Potencijal kliničkog pravnog obrazovanja je znatno veći od do sada ostvarenih uspjeha koji su značajni. Osim što je pravna pomoć pružena velikom broju ljudi i što su studenti dobili mogućnost osjetiti pravnu praksu u svojem najizraženijem, ujedno i najzahtjevnijem obliku – kroz direktnu komunikaciju sa strankama i rad na konkretnim predmetima, Pravni fakultet se promovirao kao odgovorna institucija koja je svjesna svoje društvene uloge i potrebe aktiviranja u sektoru pravne pomoći. Upravo se u pozitivnom propisu - Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći krije

prostor za daljnje unaprjeđenje kliničkog rada i djelovanja. Naime, Zakon pružateljima primarne pravne pomoći omogućava preuzimanje poslova sastavljanja podnesaka i zastupanja u poslovima pred javnopravnim tijelima kao i sastavljanja podnesaka pred Europskim sudom za ljudska prava. Ne treba posebno isticati kako postoji cijeli niz pravnih stvari u kojima bi kliničke ekspertize potkovanе s akademskim resursima mogle pomoći u daljnjem razvoju prava i pravne prakse i to ne samo kada je riječ o postupanju javnopravnih tijela. Primjerice, o jednoj kliničkoj pobjedi pred Europskim sudom za ljudska prava bi se sasvim sigurno dugo vremena pričalo, dok bi promocija Fakulteta bila neprocjenjiva. Također postoji ogroman prostor za cijeli niz aktivnosti koje bi bile popraćene konkretnim pravnim radnjama i pružanjem pravne pomoći. Osim snažnijeg involviranja u zakonodavne aktivnosti poput komentiranja nacrtu zakona i drugih akata na nacionalnoj i lokalnoj razini, redovito i učestalo pristupanje građanima u manjim sredinama na bazi jasnog plana i programa bi također dodatno promoviralo pravo kao jednu složenu strukturu koju će uvijek biti vrijedno pratiti, proučavati, analizirati te u konačnici studirati.

Za nove iskorake u kliničkom obrazovanju pravnik potrebnі su fakultetski i sveučilišni resursi. Kada bi Klinika bila potkovanija s nekoliko supervizora koji osim nastavnog imaju i profesionalno praktično iskustvo kao što je to slučaj u Americi gdje pravni fakulteti ne mogu uspješno proći akreditaciju ukoliko ne implementiraju konkretne programe usmjerene prema onome što se može nazvati „iskustvenim učenjem prava“. Klinika bi bila u stanju preuzimati više posla te obavljati niz aktivnosti korisnih za etabliranje Fakulteta ne samo kao znanstvene i obrazovne, već i stručne institucije. Velika korist bi se prelila i na studente koji bi praksu imali osiguranu u okviru svoje vlastite kuće. Hospitacije na sudu i u odvjetničkim uredima su problematične zato izgradnja kvalitetnog mehanizma supervizije nad radom studenata podrazumijeva veoma blisku suradnju s odvjetništvom i sudovima te kirurški precizan radni plan aktivnosti. Čak i da je takvu suradnju moguće ostvariti ako se dogovori način prelijevanja nekih sasvim konkretnih koristi između svih ugovornih strana, ono neće moći studentima pružiti sve pogodnosti koje je moguće ostvariti u dobro organiziranom i resursima potkovanom kliničkom programu čije mogućnosti u pogledu širine djelovanja znatno nadilaze poslovni obuhvat odvjetničkih i bilježničkih kancelarija i pojedinih državnih tijela.

Pravna klinika Pravnog fakulteta u Osijeku ulazi u šestu godinu postojanja. Do sada je Klinika provodila šest projektnih aktivnosti, zadnju tekuće godine pod nazivom „Očuvanje kontinuiteta u neposrednom pružanju primarne pravne pomoći na području Grada Osijeka i okolice s posebnim naglaskom na digitalizaciju općih pravnih informacija i savjeta te osiguranje sigurnosti u radu“. Iako se već iz samog naslova može nazrijeti obuhvat projekta smatramo važnim spomenuti da se Klinika u proteklo vrijeme angažirala u digitalizaciji svojih općih pravnih informacija koje će uskoro u skraćenom i potpuno anonimiranom obliku biti moguće pretražiti na kliničkoj web stranici. Na taj će način građani moći dobiti uvid u dio naše bogate prakse, ali i uvid u pravne implikacije nekog sasvim konkretnog problema. Riječ je o ozbiljnom pravnom i informatičkom projektu za čiju punu realizaciju treba određeno vrijeme. U isto vrijeme Klinika nastavlja s provedbom svoje „core“ aktivnosti – pružanjem besplatne primarne pravne pomoći. Osim telefonski, u ovo pandemijsko vrijeme Klinici je moguće pristupiti putem web obrasca te fizički – predajom dokumentacije i formulara u klinički sandučić na adresi centralne jedinice nakon čega će vas kontaktirati dežurni studenti (više informacija o svemu v. <https://klinika.pravos.unios.hr/>).

Na kraju još jednom želimo uputiti posebnu zahvalu Ministarstvu pravosuđa bez čije podrške realizacija naših ciljeva i planova i podrška javnom interesu ne bi bila moguća.

Intervju je provela ANA-MARIJA BAJAN
predsjednica Vijeća studentskih mentora

Dragi naši bivši studenti, magistri prava, izuzetna nam je čast što ste pristali sudjelovati u intervjuu za naš Bilten "KLINIK A NEWS" i podijeliti sa studentima Pravnog fakulteta u Osijeku i najširoj akademskoj zajednicom svoje iskustvo sudjelovanja na natjecanju MOOT COURT CROATIA na kojem ste postigli izniman uspjeh 2018. godine na čemu vam i ovim putem čestitam o. Iako je od vašeg sudjelovanja prošlo dvije godine ipak smatramo da na ovaj način itekako možete pomoći svima onima koji se možda dvoume o tome da se prijave za konkretno ili neko drugo Moot natjecanje. Predstavili ste svoj fakultet na najbolji mogući način kao EKIPA 104. Ekipu 104 činili su : Marija Serdarušić, Ivan Vidaković, Marin Vladić i Fran Papac.

Marija, Ivane, Marine i Frane, molimo vas da nam se ukratko predstavite i kažete što vas je potaknulo na to da se prijavite na MOOT COURT CROATIA ?

Marija Serdarušić, mag. iur. :

Pozdrav svim čitateljima biltena „KLINIK A NEWS“. Moje ime je Marija Serdarušić, magistra sam prava te sam trenutno zaposlena u Odvjetničkom društvu Mišević i Jarić d.o.o. u Osijeku. Na prijavu za MCC potakla me činjenica kako tijekom akademskog obrazovanja studenti nedovoljno susreću praksu, pa sam se odlučila okušati u nečemu što će mi barem donekle pružiti i pokazati kako izgleda pravo u praksi. Moram priznati kako sam samo natjecanje doživjela kao veliki izazov za samu sebe i svoje dotadašnje znanje. MCC mi je dao mogućnost da pokažem koliko možete dati od sebe kada nečemu, a u ovom slučaju hipotetskom slučaju pristupite na jednoj ozbiljnoj razini, a k tome sam imala i veliku podršku muških kolega iz ekipe, tako da mi je cjelokupno natjecanje ostalo u jako lijepom sjećanju.

Ivan Vidaković, mag. iur. :

Moje ime je Ivan Vidaković, magistar sam prava te sam po završetku studija radio u privatnom odvjetničkom uredu u Zagrebu 8 mjeseci, na radnom mjestu odvjetničkog vježbenika. Trenutno sam u potrazi za poslom. Kao član ekipe 104 na MCC-u sam iznosio stavove obrane u predmetnom slučaju. Na prijavu za MCC me potaknula činjenica da je zadani predmet odnosno *case* bio iz područja kaznenog materijalnog te kaznenog procesnog prava, a koje područje prava predstavlja moj uži interes. Također, poticaj je sami koncept predmeta gdje su temeljna pitanja bila teorijske i praktične naravi na koje pravna znanost, ali i pravni praktičari nisu uspjeli pronaći jednoznačan odgovor. Uz navedeno, mogućnost upoznavanja s formalnom komu-

nikacijom u vidu simuliranog procesa suđenja te obrazlaganje pravnih stavova pred zaista impresivnim sucima poput sveučilišnih profesora, sudaca i iskusnih odvjetnika predstavljalo je izazov za mene kao studenta kojem sam pristupio kako bi se uvjerio imam li potencijal za baviti se pravnim pitanjima u praksi koristeći teorijska znanja koje mi je Pravni fakultet u Osijeku pružio.

Marin Vladić, mag. iur. :

Poštovane kolegice i kolege, čitateljice i čitatelji, moje ime je Marin Vladić, magistar sam prava i trenutno sam zaposlen u trgovačkom društvu ANCONA GRUPA d.o.o. na poziciji korporativnog pravnika. Na MCC-u sam u suradnji s kolegicom Marijom Serdarušić uspješno zastupao stavove državnog odvjetništva. Nakon dogovora sa spomenutim kolegama, za prijavu i sudjelovanje na MCC-u odlučio sam se ponajprije iz razloga što sam za vrijeme studija odvjetništvo smatrao svojim pozivom te sam se iz prve ruke htio okušati u zastupanju interesa svoje stranke, iznošenju kompleksne, detaljno razrađene argumentacije pred vrsnim, eminentnim pravnim stručnjacima, poput onih koji su se našli u sudačkim panelima na navedenom natjecanju. Dodatnu motivaciju za ostvarivanje što boljeg plasmana i zapaženijeg rezultata pružila mi je činjenica što su u sudačkim panelima sjedili, dijelom i potencijalni budući poslodavci, odvjetnici iz vodećih odvjetničkih društava u Republici Hrvatskoj, kao i spoznaja da dobar rezultat na natjecanju ovoga tipa, u životopisu mladog pravnika nosi određenu težinu kod traženja posla, osobito u odvjetničkim krugovima.

Fran Papac, mag. iur. :

Lijep pozdrav svim čitateljicama i čitateljima biltena „KLINIK A NEWS“. Zovem se Fran Papac, magistar sam prava te trenutno zaposlen kao odvjetnički vježbenik u odvjetničkom društvu Petrić & Kajić u Zagrebu. Kao što ste i sami spomenuli, ne tako davne 2018. godine sudjelovali smo na natjecanju MOOT COURT CROATIA. Zašto sam se odlučio sudjelovati? Primarno, želja za stjecanjem dodatnog znanja i iskustva, posebice u praksi s kojom se tijekom studiranja rijetko susrećemo. Kada tome pridodamo zanimljiv hipotetski slučaj te veliku motivaciju i želju za dokazivanjem kako mojih kolega pa tako i mene, ništa me nije moglo spriječiti, a da se ne prijavim.

Što je MOOT COURT CROATIA i o kakvom se natjecanju zapravo radi ?

Ekipa 104 :

Moot Court Croatia je jedino nacionalno Moot Court natjecanje odnosno natjecanje u obliku simuliranog suđenja koje organizira udruga E-student. Ono je koncipirano tako da se sastoji od dvije temeljne faze, pismene i usmene. Nakon što se otvori prijava objavi se *case* odnosno slučaj koji sastavlja svake godine različita katedra nekog od pravnih fakulteta kako bi natjecanje bilo dinamično i prilagodilo se studentima s interesima za različita pravna područja. Nakon prijave prva faza je faza pismenih podnesaka tijekom koje prijavljena ekipa priprema dva pisana podneska u kojima odgovara na postavljena pitanja u odnosu na zadano činjenično stanje i to na način da svaka ekipa mora zastupati obje strane. Dakle, ako je riječ o građanskom pravu i parničnom postupku onda se piše jedan podnesak za tužitelja i jedan za tuženika te se moraju zastupati obje strane, a ako je riječ o kaznenom postupku kao što je to bilo u našem slučaju onda se moraju pisati podnesci za stranu državnog odvjetnika, ali i za obranu okrivljenika. Nakon toga stručni suci ocjenjuju podneske te najbolje pozivaju na usmena ročišta čime počinje druga faza natjecanja. U pra-

vilu usmena faza se sastoji od preliminarnih ročišta u kojima svaka ekipa mora protiv druge ekipe pred stručnim sucima natjecanja, a to su najčešće vježbenici, odvjetnici, suci i sveučilišni profesori zastupati stavove obje strane pa se najčešće preliminarna faza sastoji od 2 ročišta protiv nasumično izabranih ekipa dan ranije. Polufinalno i finalno ročište se održavaju dan kasnije, a kako natjecanje odmiče pitanja su sve detaljnija i teža, a sudaca je sve više po ročištu.

Kada budu prijave za Moot Court i postoje li uvjeti koje studenti trebaju ispunjavati kako bi se mogli prijaviti ? Koliko samo natjecanje traje-od prijave pa do završetka?

EKIPA 104:

Prijave za natjecanje se otvaraju negdje sredinom siječnja te traju otprilike mjesec dana. Tijekom otvaranja prijave objavljuje se i *case* koji će natjecatelji rješavati kako bi se mogla donijeti odluka žele li se konkretni studenti uključiti ili ne. Što se uvjeta tiče oni su zaista minimalni te je za prijavu na natjecanje potrebno biti student treće ili više godine, nije se moguće prijaviti u istom sastavu ukoliko je ekipa osvojila neki od prethodnih MCC-eva te svi članovi moraju biti s istog pravnog fakulteta. Također, svaka ekipa mora imati svog mentora koji može biti profesor, odvjetnik ili druga osoba iz pravne struke, ali zanimljivo je da je tada pravilo bilo da mentor ne smije biti profesor iz pravnog područja koje je predmet slučaja. Organizator može pomoći pri pronalasku mentora ukoliko se studenti sami ne snađu. Cjelokupno natjecanje od prijave pa do finalnog ročišta traje cca 4-5 mjeseci.

Kako su tekle vaše pripreme za natjecanje i jeste li imali mentora kao pomoć kroz pripreme? Koliko ste se dugo spremali i kako ste uskladili fakultetske obveze sa samim pripremanjima ?

Ekipa 104 :

Pripreme smo započeli detaljnim analiziranjem činjeničnog stanja i postavljenih pitanja te u skladu s tim odabirom stručne literature koju ćemo proučavati za kvalitetnu pripremu. Nakon uočavanja temeljnih problema podijelili smo se u dva tima od kojih je jedan zastupao stranu državnog odvjetnika, dok je drugi obranu okrivljenika te sukladno tome svaki tim je sastavljao podnesak za odabranu stranu. Nakon što smo sastavili podneske razmijenili smo ih te ispravljali jedni drugima kako bi što je objektivnije moguće uočili nedostatke te iste ispravili. Priprema je podrazumijevala analizu mnogobrojne stručne literature, nacionalne, ali i strane kao i izučavanje judikature domaćih i stranih sudova, a posebno Europskog suda za ljudska prava. Riječ je o doista iscrpnom procesu koji je podrazumijevao učestalo naše radne sastanke kako bi analizirali cjelokupnu materiju, ali i pojedina pitanja uz učestalu komunikaciju putem društvenih mreža i na druge odgovarajuće načine. Nakon pismene faze koju smo prošli, naši radni sastanci su postali učestaliji te smo na njima vježbali naša izlaganja uz postavljanje pitanja od strane tima koji je pripremao suprotnu stranu kako bi bili spremni na sve što bi se moglo pojaviti, kako od strane protivnog tima tako i samih sudaca koji imaju pravo postavljati pitanja. Tako smo radili sve do usmenih ročišta sve dok nismo primili podneske suprotnih ekipa koje smo onda dodatno analizirali da bi poboljšali naše zastupanje pojedinih strana. Mentora smo tijekom procesa imali formalno, odnosno takoreći na papiru obzirom na mnogobrojne obveze mentora koji je u to vrijeme bio i prodekan za poslovanje, razvoj i projekte. Zaista nam je pomogla neformalna pomoć profesora doc. dr. sc. Ante Novokmeta koji nas je tijekom predavanja iz kolegija kaznenog procesnog prava naučio razmišljati izvan

okvira i ne orijentirati se samo na nacionalno pravo sukladno čemu smo pristupili detaljnom izučavanju prakse Europskog suda za ljudska prava koja nam je značajno pomogla, kao i drugih europskih izvora prava s kojima naše pravo mora biti usklađeno. Jedan od težih dijelova natjecanja je uskladi- ti svoje redovne fakultetske obveze kao i mnogo- brojne druge koje su članovi naše ekipe imali, ali temelj našeg uspjeha je bila dobra organiziranost i kontinuirani rad tijekom cjelokupnog studiranja. Određene obveze kratkoročno gledano jesu trpje- le, poput polaganja pojedinih kolokvija i ispita, ali smo to uspješno tijekom godine nadoknadili te uz to stekli ovo neprocjenjivo iskustvo.

Recite nam nešto o finalnom danu natjecanja. Znamo da ste u finalu izgubili tek za 0.06 boda- va što je izniman uspjeh.

Ekipa 104 :

Finalni dan je zaista nešto što ćemo vjerojatno pamtili do kraja naših života. Naime, nakon naših izlaganja na preliminarnim ročištima nismo bili najzadovoljniji i nismo očekivali da ćemo proći u polufinalne. Ipak su nas prve pročitali te smo tada bili svjesni da idemo do kraja i da ćemo sigurno biti u finalu. U subotu navečer smo dobili podnesak suprotne ekipe te smo u nedjelju prijepodne imali polufinalno ročište na kojima su kolegica Marija Serdarušić i kolega Marin Vladić uspješno obranili stranu državnog odvjetništva te nam osigurali fina- le. Finalno ročište se održavalo u velikoj dvorani Županijskog suda u Zagrebu, a panel sudaca je či- nilo ukupno 7 sudaca i to redom odvjetnici, sveu- čilišni profesori i sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske, među kojima i kreatori samog slučaja. Takav panel sudaca je kod nas izazvao strahopo- štovanje, ali nam i dao dojam da smo doista već samim ulaskom u finale postigli dobar rezultat, iako nam taj rezultat nije bio dostatan. Između po- lufinalnog i finalnog ročišta smo imali pauzu od sat vremena da proučimo podnesak druge strane i da se pripremimo što je izuzetno malo i stvara veliki pritisak. U finalu smo zastupali stranu obrane i to kolega Fran Papac i kolega Ivan Vidaković, dok su stranu državnog odvjetnika zastupali kolege s Prav- nog fakulteta u Zagrebu. Prvo su izlagale kolege iz Zagreba koji su dobili zaista teška pitanja od strane sudačkog panela, posebno od odvjetnika Ante No- bila kao jednog od članova sudačkog panela koji je po prirodi stvari bio skloniji obrani. Nakon ne baš uspješnih odgovora suprotne ekipe smatrali smo da je pobjeda naša, a takav se naš stav učvrstio nakon naših izlaganja i nešto uspješnijeg odgovaranja na postavljena pitanja. Nakon završenog ročišta i na-

šeg zadovoljstva pokazanim kao i potpore publi- ke koja je bila prisutna bili smo uvjereni u našu pobjedu. Dugo smo čekali rezultate što ukazuje na tešku odluku, a upravo je za nas takva odluka i bila obzirom da smo ostali kako bez pobjede kao ekipa tako i bez nagrade za najbolji podnesak i najboljeg govornika. Nakon proglašenja pobjednika jedna od organizatorica natjecanja nam je rekla da je bodov- na razlika bila 0,06 bodova što nas je još više ra- zočaralo. Nakon zaista iscrpnih priprema, koje su kulminirale finalnim danom nismo stigli na orga- nizirano zajedničko druženje obzirom da je finale bilo u nedjelju, a već u utorak prijepodne smo pi- sali kolokvij iz kolegija Građansko pravo 2 pa smo se što je prije moguće vratili kući.

Možete li procijeniti značaj pravne logike u pravu, a posebno u sudnicama? Smatrate li da se na našem fakultetu tijekom pravnog obra- zovanja dobije dobra podloga u toj grani prav- ne filozofije ?

Marija Serdarušić, mag. iur. :

Smatram kako kvalitetnog pravnik odlikuje vrlina pravilnog načina primjene pravne logike u struci. Dakako, kako bi se to uspjelo postići prva i osnov- na stvar je da studenti moraju dobro naučiti ma- terijalno pravo i osnove kako bi kasnije razumjeli sam proces. Pravna logika je i presudna u praksi, jer ona pokazuje vašu sposobnost iznošenja prav- ne argumentacije i snalaženja u situacijama kada nemate previše vremena razmišljati o odgovoru na postavljeno pitanje, nego morate logikom zaklju- čivati. Pravni fakultet na jedan izuzetno kvalitetan način pruža studentima mogućnost da se oblikuju u grani pravne filozofije, ali također smatram kako takav interes mora biti obostran. Studenti se, uko- liko žele biti dobri pravnici, u nekim segmentima svog studija trebaju više angažirati kako bi dobili kompletan uvid u ono što ih čeka po zaposlenju.

Ivan Vidaković, mag.iur. :

Pravne logike sigurno nedostaje u našem prav- nom obrazovanju. Vrijednost pravne logike i to u praktičnoj primjeni vidite tek prilikom ovakvih natjecanja, ali i u sudnici kao vježbenik. Potreba za pronalaženjem kontraargumentacije na ročištu i razmišljanje s nogu je nužna vještina svakog do- brog pravnik te sigurno predstavlja vještinu i spo- sobnost koju treba razvijati kroz naš sustav pravnog obrazovanja. Također, pravna logika je značajna za formulaciju pravne argumentacije u mnogobrojnim podnescima posebno onima većeg opsega i kom-

pleksnijeg sadržaja. Nesporno je da Pravni fakultet Osijek daje kvalitetnu teorijsku podlogu koja se može kvalitetno uobličiti u praktične vještine koje su potrebne kvalitetnom pravniku, ali veća razina prisutnosti pravne logike u programima pojedinih kolegija ili kao zaseban kolegiji bi nam dala zna- čajnu prednost pred drugim studentima na tržištu rada.

Marin Vladić, mag. iur. :

Kao što će se, vjerujem, i moji kolege složiti, prav- na logika predstavlja izrazito vrijedno „oružje“ u rukama svakoga pravnik; a s čime se studenti pravnih fakulteta u Republici Hrvatskoj u punom smislu upoznaju tek prvi puta kada počnu primje- njivati teorijska znanja u praksi. Bilo da se radi o studentskom natjecanju ovoga tipa, pisanju jedno- stavnijih (pa onda i složenijih) podnesaka, ili izno- šenju argumenata i kontraargumenata na ročištima, analogno povezivanje vještina je koja se svakako stječe iskustvom, ali i koja uvelike ovisi o kvali- tetnim teorijskim predznanjima u kapitalnim pred- metima na fakultetu; prije svega procesnim. S tim u vezi, mišljenja sam kako Pravni fakultet u Osije- ku, što se tiče teorije, izrazito kvalitetno priprema studente, pogotovo u već spomenutim procesnim predmetima, međutim kao bivši student snažno za- govaram uvođenje kolegija, barem izbornoga tipa, koji će studentima proširiti vidike pravne logike i filozofije. Također, apeliram i na proaktivnost studenata koji izvannastavnim aktivnostima sami mogu otvoriti vrata ovakvom vidu usavršavanja, pogotovo kroz aktivno sudjelovanje u debatnom klubu i sl.

Fran Papac, mag. iur. :

U vezi ovog pitanja, morat ću se složiti s kolegama. Pravna logika je vrlo važan segment pravničkog obrazovanja, a to se posebice vidi kada se izađe iz fakultetskih dvorana i kroči u sudnicu. Mno- gobrojne su situacije kada tijekom ročišta morate biti spremni u vrlo kratkom roku kvalitetno prav- no argumentirati suprotnoj strani kako bi interesi vaše stranke bili ostvareni u potpunosti. Upravo u takvim situacijama, pravna logika je ono što vam daje određenu prednost. Također, vrlo je bitna i u svim onim radnjama koje prethode ili slijede nakon održanih rasprava (npr. pisanje podnesaka, tužbi, žalbi, itd.). Slijedom toga, smatram kako je vrlo bitno tijekom studiranja posvetiti se pravnoj logici, a studenti na Pravnom fakultetu u Osijeku u tom di- jelu imaju kvalitetnu teorijsku podlogu, ali naravno moja je preporuka da i sami dodatno proširuju zna- nje iz već spomenute grane pravne filozofije.

Ekipa, možete li nam za kraj reći zašto bi se studenti trebali odvažiti i prijaviti na jedno ta- kvo natjecanje i što je za vas pozitivno donijelo sudjelovanje i ostvaren vrhunski rezultat? Mi- slite li da će se vaše sudjelovanje na natjecanju i ostvareni uspjeh kvalitetno valorizirati prili- kom zapošljavanja i općenito daljnjeg karijer- nog napredovanja?

Marija Serdarušić, mag. iur. :

Studenti se trebaju prijaviti na ovakav tip natje- canja, jer im ono pruža kompletan uvid u to kako pravo izgleda u praksi. K tome treba dodati da izlažete pred izrazito važnim stručnjacima iz pra- vosuđa koji ocjenjuju sve segmente vašeg izlaga- nja, a posebno snagu argumenata. Smatram kako se studenti trebaju odvažiti na ovakvu vrstu prak- tične primjene prava, jer znanje koje steknu kroz pripreme za natjecanje je nešto što se pamti zauvi- jek. Za mene je MCC donio osjećaj ponosa i sreće, prvo zbog kolega s kojima sam bila u ekipi, ali i za Pravni fakultet Osijek kojem smo donijeli važ-

nu referencu. Mogu vam reći kako se ovakav tip natjecanja izuzetno cijeni prilikom zapošljavanja, ono je još jedna referenca u životopisu pravnik i nešto što ćete nositi i pamtiti tijekom života. Pokaže vam kako izgleda gubiti i pobjeđivati u isto vrijeme, kako se nositi sa boljima od sebe, te kako iako možda ne dogurate do pobjede u sebi nosite golemu količinu entuzijazma za buduće prepreke.

Ivan Vidaković, mag. iur. :

Ovakvo natjecanje jest odlična prilika za sve studente da vide kako izgleda izlaganje kompleksne pravne argumentacije pred pravnim autoritetima koji će zasigurno svojim pitanjima preispitivati stvarnu razinu razumijevanja i znanja pojedine materije, a upravo je to simplificirani opis njihovog budućeg rada posebno u odvjetništvu. Također, stjecanje mnogobrojnih popratnih korisnih vještina od razmišljanja s nogu, istraživanja, formalne komunikacije do vježbanja javnog nastupa. Istovremeno uz sav taj rad, povezali smo se kao kolege i prijatelji, a istovremeno smo stekli prijateljstva s kolegama iz cjelokupne Republike Hrvatske. Zaista smo se povezali s kolegama iz Splita koje ovim putem pozdravljam kao vrijedne i kvalitetne ekipe koji će biti, a neki i jesu uspješni i kvalitetni pravnici. Smatram da smo se već uvjerali da se ovakva natjecanja valoriziraju od strane poslodavaca posebno u privatnom odvjetništvu obzirom da ista predstavljaju nešto najbliže praksi kojoj se jedan student može približiti, a uz to ukazuje da ste spremni na dodatne napore te da ste istraživali materiju s kojom ćete se u praksi sigurno susresti. Za mene nema dvojbe da sudjelovanje na natjecanju ima isključivo prednosti i kvalitete koje značajno pomažu studentu kako kratkoročno tako i dugoročno glede karijere, neovisno o postignutom rezultatu.

Marin Vladić, mag. iur. :

Sudjelovanje na bilo kakvom natjecanju ovakvoga tipa preporučio bih svakom od svojih kolegica i kolega, jer to zaista jest jedno nezaboravno iskustvo. Svakako se slažem sa svojom kolegicom i kolegama da su pripreme za MCC 2018. bile nešto najbliže praksi što smo iskusili za vrijeme studiranja,

kako u fazi pripreme podnesaka, tako i na usmenim ročištima. Ali osim same pripreme, istraživanja i formalnog dijela ovoga natjecanja, okusili smo, barem na određeno vrijeme, život koji nas očekuje nakon završetka fakulteta. Pripreme podnesaka u kasnim popodnevnim i večernjim satima, te usavršavanje argumentacije u noćnim satima prije polufinalnih ročišta nesumnjivo podsjećaju na svakodnevnicu jednog odvjetničkog vježbenika. Osjećaj poletnosti i nepobjedivosti nakon proglašenja finalista, te „hladan tuš“ nakon proglašenja pobjednika natjecanja, u razmaku od tek nekoliko sati, pokazali su nam kako je to pobijediti i izgubiti. Tek na kraju ponovit ću ono što sam već ranije spomenuo, a to je vrijedna referenca kojom ćete obogatit svoj životopis, biti konkurentni na tržištu rada i ostvariti prednost pred svojim kolegama. Ponekad u životu, ali i u ovom poslu treba biti hrabar i odvažiti se, reći „šta Bog da i sreća junačka“, a ovakva natjecanja savršena su prilika za to.

Fran Papac, mag. iur. :

Svima vama koji razmišljate o prijavi na MOOT COURT CROATIA, prijavite se odmah! Ovakav oblik natjecanja je upravo ona svakodnevnic koja vas očekuje nakon završetka studiranja. Iskoristite priliku i odvažite se jer vjerujte mi nećete požaliti. Prvi dio natjecanja u pogledu pripreme i pisanja podnesaka te ovisno o tome i sudjelovanje na usmenim ročištima iziskivat će od vas ozbiljnu pripremu i manjak slobodnog vremena, ali ništa s čim ste se susreli tijekom studiranja vam neće omogućiti priliku da pokažete svoje teorijsko znanje u praksi i to pred vrlo uglednim pravnim stručnjacima u Republici Hrvatskoj, kao što to omogućuje MOOT COURT CROATIA. Nakon ovog natjecanja biti ćete puni pozitivnih dojmova uz stečena nova znanja i prijeko potrebno iskustvo iz prakse. A što se tiče vašeg pitanja glede sudjelovanja na natjecanju i koristi pri zapošljavanju, mislim da vam ja mogu biti najbolji primjer jer odvjetnici iz odvjetničkog društva u kojem danas radim, su nam tada bili suci u sudačkim panelima na usmenim ročištima.

Informacije iz prve ruke – kakvo je stanje na klinikama i fakultetima u Splitu i Zagrebu?

Intervju s kliničarima s drugih pravnih fakulteta koji imaju kliničke programe odobrene od strane Ministarstva pravosuđa proveli su student mentori Petra Ljiljanić i Ante Kudić.

Globalna pandemija uzrokovana virusom COVID-19 izmijenila je ustaljeni način rada na fakultetima diljem svijeta, a pravni fakulteti u Hrvatskoj nisu bili izuzetak. Zanima nas kako je prilagodba protekla na pravnim fakultetima u Splitu i Zagrebu, stoga smo vas pozvali da podijelite s nama svoja iskustva.

Možete li nam opisati način izvođenja nastave tijekom korona krize te izraziti stupanj zadovoljstva u odnosu na njenu kvalitetu? S kojim problemima ste se susretali?

Na online nastavu cijeli obrazovni sustav, pa tako i naš fakultet prešao je doslovce preko noći s uvjerenjem kako će ona trajati svega dva tjedna. Nažalost, ali za dobrobit svih još uvijek smo u potpunosti na takvom tipu nastave i možemo reći kako sve dobro funkcionira te da su se studenti već navikli. Profesori održavaju predavanja putem platformi "Google Meet" i "Microsoft Teams", a studenti materijale, prezentacije i poveznice za predavanja svojih upisanih kolegija mogu pronaći na platformi "Merlin". Mislim kako je cijeli način funkcioniranja nastave dobro odrađen u ovim svjetskim okolnostima, a sigurno je nekolicina studenata imala probleme tehničke naravi, poput pucanja internetske veze i slično. Također, čula sam za slučajeve gdje je nekim studentima prilikom ispita zaštekala stranica "Merlin" te im se nisu predali esejski odgovori, no svi takvi problemi su riješeni i odgovori uvaženi nakon kontaktiranja profesora. Nadalje, naša Pravna klinika održava kolegij naziva „Law clinic“, koji upisuju strani "Erasmus" studenti te upravo uključivanjem u rad klinike i dolascima na dežurstva i prezentacije kliničkih grupa mogu ispuniti svoje obveze i ostvariti 10 ECTS bodova. Kako smo sredinom ožujka, nakon samo jednog sastanka s "Erasmus" studentima, prešli na nastavu na daljinu, najveći izazov bio nam je kako im pobliže predstaviti naš rad, no uz internet tehnologiju i trud naših vrijednih studenata volontera i vodstva klinike uspješno smo održali kolegij putem "Merlina". Svi su u svojim završnim esejima istaknuli kako su zadovoljni nastavom te da su se osjećali uključenima u rad klinike. Sada ponovno, već drugi semestar imamo online kolegij te smo se još i više potrudili te osim "Merlina", s "Erasmus" studentima se družimo i putem platforme "Google Meet".

Emma Basioli - Pravna klinika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Za vrijeme korona krize nastava se odvijala na daljinu, na način da su profesori postavljali nastavne materijale na intranet fakulteta, iznimno, nekoliko je katedri održavalo predavanja preko alata MS Teams. Naknadno, kroz mjesec svibanj, veći broj katedri je također počeo održavati nastavu preko Teamsa. Nastavno osoblje je bilo na raspolaganju putem e-mail-a, tom smislu, ne bismo rekli da je bilo većih problema osim što je nastava mogla biti kvalitetnije izvedena da je veći broj katedri od početka krenuo sa korištenjem platformi poput Teamsa, Zooma ili Skypea.

Pravna klinika Pravnog fakulteta u Splitu

Kako su prošli rokovi na vašem fakultetu? Je li vam omogućeno polaganje ispita i kolokvija online?

Jesu li primjerice uvedeni dodatni rokovi kao nadoknada za one koje ste propustili? Osjećate li da su uvjeti za obavljanje vaših studentskih obveza bili otežani u odnosu na uobičajeni tijek stvari?

U ljetnom semestru prošle akademske godine održani su svi predviđeni rokovi, a isti su bili pomaknuti za dva tjedna kasnije zbog prilagodbe na nove okolnosti. Naime, svaka katedra je trebala osmisliti tip ispita i način provođenja te na vrijeme upoznati studente s time. Također smatram kako je ta odluka bila potrebna i kako bi se svi studenti mogli organizirati na vrijeme i u slučaju ako nemaju internetski priključak, koji je prijeko potreban za ovakav tip nastave i ispita. Neke katedre su tako imale pismeni ispit putem platforme "Merlin", a zatim usmeni putem "Google Meet", dok su neke imale samo pismeni ili samo usmeni. Osobno ne osjećam kako su uvjeti obavljanja mojih obveza bili otežani, no ne mogu govoriti u ime svih studenata. Tako neki ističu kako su neki kolegiji bili lakši za položiti upravo u "online" okolnostima, dok drugi smatraju kako su pojedini kolegiji tim načinom polaganja putem Merlina i primjerice odabirom višestrukih odgovora na zaokruživanje ili manjkom vremena otežani te kako su prije bili lakši za uspješno polaganje.

Emma Basioli - Pravna klinika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Izvanredni ispitni rok koji se, u pravilu, održavao u travnju je otkazan. Ljetni i jesenski rok su održani, i to pretežito neposredno uz poštivanje epidemioloških uputa. Pojedine katedre su organizirale online ispite putem MS Teamsa i sustava za e-učenje Merlin. Spomenuti izvanredni rok je djelomično kompenziran kroz određivanje dekanškog roka krajem rujna na kojem se moglo pristupiti polaganju više ispita, a ne samo jednog kao što je to bio slučaj do tad. Svakako da su uvjeti za obavljanje studentskih obveza bili otežani jer je bilo teško koncentrirati se na učenje i rješavanje pristiglih predmeta u pravnoj klinici u uvjetima globalne pandemije.

Pravna klinika Pravnog fakulteta u Splitu Kako su se odvijali nedavni upisi na fakultet i u više godine studija? Je li vaš fakultet primjeren reagirati s obzirom na situaciju? Postoje li ikakve olakšice za studente u pogledu školarine i upisnine?

Svi upisi, pa tako i oni u prvu i u više godine studija provedeni su online putem. Stariji studenti upisivali su se prvo na Studomatu, a zatim ispunjavanjem podataka na internetskoj poveznici koja smo mogli pronaći na stranici fakulteta i obavijesti o upisima. Nakon toga, primili bismo mail od referade o upisu u akademsku godinu 2020./2021., ako pak student mora upisati manje

bodova nego što je dopušteno na Studomatu ili postoji drugi razlog za ručni upis pa ne može provesti upis u cijelosti na gore opisan način, tada se upisivao kontaktiranjem referade ili predajom online molbi na stranici podrška.pravo.hr. Iako je prvotno u obavijesti predviđen kraći rok od par dana za upis, nitko od studenata nije ostao uskraćen te su upisi potrajali duže nego što je bilo planirano i uvažene sve naknadne molbe i problemi.

Emma Basioli - Pravna klinika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Upisi su se odvijali uobičajeno kao i prije korona krize. Što se tiče olakšica, fakultet je oslobodio studente 5. godine obveze odrađivanja stručne prakse i izvannastavnih aktivnosti. Studenti su također oslobođeni od obveze ovjere godine te im je dana mogućnost polaganja ispita bez potpisa nastavnika.

Pravna klinika Pravnog fakulteta u Splitu

Vidjeli smo u medijima da su zbog cijele situacije s koronom (u Zagrebu i zbog potresa) na površinu isplivali i drugi problemi s kojima se studenti nose na vašem fakultetu, što je čak rezultiralo i studentskim prosvjedima. Možete li nam objasniti o čemu se zapravo radi?

Mislim da je svakako pohvalno i potrebno aktivno sudjelovanje studenata u svakom društvu, naglašavanje i traženje svojih prava te da prosvjedi ne trebaju nužno biti gledani kao problematika, već kao angažman koji se cijeni. Tako su, ako se ne varam kolege iz Splita tražili uvođenje dodatnog ispitnog roka, a moje zagrebačke kolege i ja: 1. stavljanje odluke o povišenju cijene ECTS boda za izvanredne studente sa 100 na 120 kuna izvan snage, odnosno sazivanje sjednice na kojoj bi se ponovilo glasanje o istoj, 2. produljenje krajnjeg roka za uplatu školarine do 1.10.2020. i 3. omogućavanje upisa predmeta modula i izbornih predmeta

5. godine svim studentima pod istim uvjetima. Zadnja dva prijedloga su uvažena, odnosno nitko nije ostao uskraćen za upis godine, a svaki individualni zahtjev za upis seminara i modula je sagledan i riješen, dok nažalost ni nakon ponovnog sazivanja sjednice i glasanja nije usvojena odluka o stavljanju odluke izvan snage.

Emma Basioli - Pravna klinika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Veliki broj studenata je bio nezadovoljan činjenicom da izvanredni ispitni rok koji je trebao biti održan u travnju, nije održan online niti je kompenziran u srpnju, što je bilo izvedivo budući da je redoviti ljetni rok završen već 1. srpnja. Također, studenti su bili nezadovoljni načinom izvođenja online nastave, odnosno, smatrali su da profesori nisu u dovoljnoj mjeri koristili Teams, Zoom, Skype i slične alate za online nastavu.

Pravna klinika Pravnog fakulteta u Splitu

Je li vaša pravna klinika nastavila s radom u proteklom razdoblju? Kako održavate dežurstva? Jeste li poduzeli posebne mjere kako bi stranke sigurno nastavile stupati s vama u kontakt?

Naša Pravna klinika je zatvorila svoja vrata, no nikako nije stala sa svojim radom! S obzirom na to da pravni problemi građana nisu nestali izbijanjem pandemije i potresom koji je pogodio Zagreb (dapače javio se veliki broj novih problema), klinika se odlučila na određena nova rješenja, a stara prilagodila novonastaloj situaciji kako bismo i dalje mogli pružati primarnu pravnu pomoć najpotrebitijima. Jedan je od novih oblika rada jest uvođenje telefonskih dežurstava te radi provođenja istih napravljena je nova organizacija rada kliničara. Dežurstva se provode u terminima radnog vremena klinike (svakim radnim danom od 10 do 12 sati te srijedom i četvrtkom od 17 do 19 sati) te su svaki dan dežurna četiri kliničara. Nakon zaprimanja poziva unose podatke stranke i njezin zahtjev u internetski obrazac, nakon čega ga dežurni administrator unosi u kliničku bazu podataka. Sam sustav omogućuje da se u istom trenutku provodi čak 4 intervjua. Naše prostorije i same su pretrpjele znatnu štetu u potresima te smo se nakon manjih radova vratili u naše stare prostorije na početku ove akademske godine, u listopadu. Primali smo strogo naručene stranke te prenamijenili prostorije kako bismo mogli održavati potreban razmak i poštivati sve epidemiološke mjere poput nošenja maski, dezinfekcije, ograničenja broja osoba i slično. Nažalost, zbog nepovoljne epidemiološke situacije u cijeloj državi te kako ne bismo ugrozili stranke i studente, nakon dva tjedna ponovno je donesena odluka o prelasku na isključivo telefonska dežurstva.

Emma Basioli - Pravna klinika Pravnog fakulteta

Sveučilišta u Zagrebu

Za vrijeme korona krize pravna klinika nije održavala redovita dežurstva već je predmete zaprimala isključivo online, s početkom tekuće akademske godine otvorili smo naša vrata te korisnike, po napatku fakulteta, primamo jednom tjedno (umjesto dvaput). Također, korisnicima smo dostupni i online. Svi studenti, kao i korisnici, su pri ulazu u zgradu fakulteta dužni dezinficirati ruke i nositi masku, a dežurstva održavamo u jednoj od predavaonica (umjesto u kabinetu pravne klinike). Ovaj tjedan krećemo i sa redovitim edukacijama na Općinskom sudu u Splitu gdje ćemo se također pridržavati svih epidemioloških standarda.

Pravna klinika Pravnog fakulteta u Splitu

Kakva očekivanja imate od nadolazećeg razdoblja što se tiče načina studiranja i načina rada klinike?

Jako mi je teško odgovoriti na ovo pitanje, cijela situacija epidemije koronavirusa traje duže nego što smo mislili, a ne možemo niti predviđati kraja kada ćemo se vratiti u "staro normalno". Jedno ipak sa sigurnošću mogu reći - dajemo sve od sebe kako bi ovakav način rada funkcionirao te uspješno se prilagođavamo svim okolnostima.

Tako imamo i studente koji odrađuju telefonska dežurstva iz svojih soba dok im je propisana samoizolacija ili su zaraženi koronavirusom, no unatoč tome marljivo volontiraju te uče i polažu ispite.

Emma Basioli - Pravna klinika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Za sada idemo tjedan po tjedan, održavamo dežurstva i držimo se epidemioloških uputa. Ukoliko fakultet donese odluku o prelasku na nastavu na daljinu, pravna klinika će se također vratiti na režim rada koji je bio aktualan u vrijeme korona krize te ćemo predmete zaprimati putem e-mail-a. Vjerujemo da ćemo u drugom semestru biti u mogućnosti raditi u punom kapacitetu.

Pravna klinika Pravnog fakulteta u SplituNa temelju provedenog intervjua s pravnim fakultetima i pravnim klinikama iz Zagreba i Splita možemo zaključiti da se prilagodbe provođenja nastave, omogućavanje dodatnih rokova za polaganje ispita te smanjenje ECTS bodova za upise u više godine studija bitno ne razlikuju, naprotiv vrlo su slične, a neke čak i identične. Također, rad samih klinika pravnih fakulteta sveo se na sigurnost u online načinu održavanja dežurstava te pružanja primarne pravne pomoći svojim sugrađanima.

